

Нар 1926 р в Софії В минулому відомий спортсмен, багато років віддав журналістиці. Оpubлікував близько п'ятнадцяти романів, повістей, збірок оповідань, серед яких «Старт у життя», «Коли дні короткі», «Сектор «Б», «Білий колір риби» та інші.

МОДНА КАЗКА

Сонце припікає. Пахне морем, хоча ніякого моря ніде не видно. Побілений будиночок аж тріщить — повно дачників. Кран пересох, і воду господиня бере з двох іржавих залізних бочок, а п'є з надбитого глечика. Глечик стоїть у підвалі, там же стоїть кілька білих ліжок. Мокрі купальники висять скрізь, навіть на припалій пилом смокві, але моря немає. Я жду, коли годинник покаже пів на сьому. Точно о цій порі сонце розбивається об голий горб, де межа піщаного царства, й під виноградом стає трохи свіжіш. Не гаючи й хвилини, я сідаю з сином нашої господині (він капітан далекого плавання, і в нього білі поросячі вії) зіграти в шахи або ж, охоплений сверблячкою натхнення, холодним поглядом творця розганяю всіх із дворика. Тоді з'являється моя дружина в білій безрукавій кофті й занадто куций, як на її роки, спідниці. Сказавши, що зібралася до центру, вона виходить, схиливши голову й дрібно-дрібно ступаючи. Я ні про що не питаю й не серджуся — як і раніше, в столиці, як і всі ці довгі роки, вона й тут щодня переслідую мене до пів на сьому своїми дрібними турботами, що здатні прихилити й розчулити вразливого. Хочеш, я зготую тобі чогось холодненького? Тобі сонце в очі б'є — може, завісити вікно? Що зварити на обід? Усе це схоже на старий магнітофонний запис улюбленої, але

вже набридлої пісні «Ой не шуми, зелена діброво». Стрічка крутиться плавно й повільно, тільки час від часу заїдає, виключно через мою неуважність, але ніколи не рветься. Я не дорікаю їй і за ту міні-спідничку, хоча, побачивши діда в шортах, я щораз осудливо відвертаюся. Врешті, думаю собі, в неї гарні ноги, хай мені позаздрять хтиві старі парубки, на те й море.

Море? Так, близькість його дається взнаки. Рибою та гнилими водоростями тхне аж сюди. Та ще зловісний стогін чайок. Та ще безмежні піски, в яких тонеш, бігаючи за футбольним м'ячем і скидаючи щораз по кілограму. Піски, піски й двогорбі дюни в ріденьких косах цупкої сивої трави, городи, оточені рибальськими сітями, монотонні зітхання прибою — навіть чути, як сичить вода в ямах між скелями. Так, море, напевно, десь дуже близько, й надвечір, коли я сиджу над шахами або сушу голову над першим абзацом, моя дружина, збентежено потупивши очі, іде до моря. В скісних променях сонця її голова нагадує рясно подряпаний шолом, а я записую олівцем на білому аркуші: «Врятований від власної тіні» — щось подібне. І вона стає мені ще дорожчою. Це повторюється день у день, без змін, на березі моря, якого й досі нема: виходить на самотню прогулянку в своїй куцій спідничці та білій безрукавій блузі, щоб повернутися точно за дві години в тому самому вбранні, так само потупивши очі і дрібно ступаючи. Де вона була, що робила? Своїм мовчанням я хочу запевнити її, що зовсім не сердитимусь, коли вона завтра повернеться з прогулянки не за дві, а за три години, навіть уночі. Я в ній упевнений. Така вже вона є: хай би світ догори ногами став — ніколи не вчинить нічого недозволеного, зате я вже не раз перекидав ногами догори її ясний і тихий світ. Та й відпочиваємо ж ми не в якомусь там Палермо чи Неаполі, де аж кишать агресивні типи, а в сонному болгарському містечку, де турбота про честь родини відпадає сама по собі. Що тут може статися? Хіба якийсь п'яний лобур налякає в темряві непристойним словом або стрибне під ноги зелена жаба. «Спинися! Почекай! Хочеш — підемо вдвох?!» — кричу я їй услід, охоплений тисячами найгірших припущень, караючись докорами сумління. «Спинися, почекай! Куди ти біжиш!» Але вона прикидається, ніби не чує моїх криків, а може, й справді не чує, бо йде не обертаючись, мало не біжить. Наздогнати? Білі вії капітана здригаються, він ризиковано перестає ляє королеву в бік мого добре захищеного короля. Цікаво, що він надумав? Особисто я можу передбачити три й чотири наступних ходи, але тільки для нападу, в захисті ж я швах і не вмію вгадувати наперед підступів противника. Тому я накриваю машинку чохлам і йду за дружиною, але не як той злодій, що ладен кожну мить сховатись у затінку. Навпаки, крокую посеред вулиці ще й насвистую. Коли вгледить — одразу здогадається, що я зумисне пішов услід, аби захистити її від того п'яного лобуря. Та вона мов крізь землю провалилась, а дорога веде й веде, не знати куди й до чого, чимраз темніша й хрускітливіша. Я вже думаю вертатися, думаю про лещата, в які затисну необачну королеву противника, та раптом опиняюсь у царстві пісків. Тут видно, тут буйний день, білий, розпечений сонцем пісок на обрії зливається з гак само розпеченим небом, і звідусіль лунають знайомі голоси. Сконфужено відповідаючи на привітання, я продираюсь між парасольок та грибків, під якими порозлягалися чи не всі мої колишні й теперішні друзі. Хтось грає в карти, хтось, обличчям загірбившись у пісок, слухає музику, хтось стрибає на одній нозі, витрушуючи воду з вуха, та моря, скільки не дивлюся, так ніде й не можу побачити. Я вже ладен спитати першого-ліпшого, де

ж те кляте море, та людей уже нема, починаються дюни, зрідка втикані гривками сухої сивої трави. Я йду зовсім тихо, так тихо, що мало не топчусь по кониках, і знову враз і ще несподіваніш опиняюсь у велетенській піщаній залі, з нішами та колонами. Тут і справді геть усе з піску. навіть лави в заглибинах ніш, де сидять жінки й чоловіки у вечірніх туалетах. Тут я нікого не знаю, всі молодші за мене років на двадцять, коли не більше. В залі відчувається пожвавлення, мовби хтось іще має прийти. Мені незручно, я мушу якнайшвидше зникнути, та для цього бракує сил. Стою за колоною й дивлюся, що буде далі, навіть притулитись не зважуюся, бо в колони такий сипучий вигляд, мовби її нашвидку зліпили дитячі руки. Оркестру не видно, та звідкись озивається музика, щось середнє між тірольським і Штраусовим вальсом. З ніш на середину виходять пари, підлога добре втоптана й схожа на вічно мокру смужку при воді, молодь танцює жваво і з вистрибцем, як і вимагає тірольський вальс, але разом з тим і трохи врочисто, як велить Штраус. Куди це я потрапив? До школи танців — чи в дивакувате братство молодих маньяків, що вирішили примирити протилежності? Але це дуже цікаво, це щось нове, шепочу я й перебігаю до сусідньої піщаної колони, звідки краще видно танцювальний майданчик. Визирнувши з-за свого нового прикриття, я раптом помічаю дружину. Вона стоїть у ніші зовсім сама, єдина самотниця на всю залу; я полегшено зітхаю, хоч мені й дуже шкода її. Та щойно я зібрався вийти, кленучи себе за несміливість, як воко мені впадають відразу гри речі. Насамперед, вона в тій самій кофтині без рукавів, але в довгій темно-коричневій спідниці в яскраву зірчасту крапочку. По-друге, якщо зважати, що вона стоїть, нетерпляче роззирається й кусає губи, то мусить на когось очікувати. І по-третє,— вона здається молодшою щонайменше років на двадцять. Мене крає такий білз, що я можу відокремити його й вивчати, мов річ цілком самостійну й відрубну. Дружина вхопилась обіруч за колону й сунеться вниз, піднявши хмару пороку, та я крізь порох бачу її мармурово чисте обличчя, і вишнево-червоні уста, й блискуче волосся. Саме такою була моя дружина в перший рік нашого знайомства, коли ще ніхто нічого не знав: живі, закохані в світ очі й довірлива тепла рука, але тепер ця рука на плечі кремезного чоловіка з розкішною гривовою, що хвилями спадає на шкіряний комір куртки. Ця пара танцює краще за всіх, легше за всіх, і в усій залі немає щасливіших, він з безмежною ніжністю підтримує гнучкий дівочий стан і веде так уважно, щоб ніхто не зачепив і не торкнувся її; вони на небі й разом з тим міцно тримаються землі, та я марно силкуюсь розгледіти його, марно сіпаюся то на цей бік колони, то на той, неначе граюсь у піжмурки. І так аж до тієї страшної миті, коли вони полишають танцмайданчик і, тримаючись за руки, йдуть до дверей. Я ледве встигаю сховатися під найближчу піщану лаву, серце мені мало не вискочить. Куди вони йдуть? Невже цілуватися потемки?.. Дружина вповільнює крок, він теж. Вони стоять і довго дивляться одне одному в вічі, молоденькій стрункі. Тоді вона забирає руку й тоне в пітьмі. Мені добре чути, як вона біжить, поспішаючи додому. Ховатися більше нічого: я виповзаю з-під лави й зумисне проходжу під самісіньким носом у розбійника, та побачити його обличчя мені знову не щастить. Зате щастить відкрити зовсім несподіване: точнісінько така сама куртка, з таким же шкіряним комірцем була моїм єдиним пристойним одягом у ті роки, так самісінько був я вдягнений і того вечора, коли вперше повів її на боксовий матч і почаствував кукурудзяними баранцями.

Капітан далекого плавання сидить, і я теж сиджу, затиснувши в руці фігуру. Він людина вихована й мовчки жде, коли я сам поставлю її на дошку, а я чекаю дружину, вона мусить ось-ось прийти. Я дуже засапався, бігаючи серед дюн? Тим краще — не гаятимемо часу! Власне, я ще нічого не вирішив, але певний одного: сьогодні їй не минеться. Де ж твій сором? Ні, це не те. Я просто схоплю її за волосся й волоком потягну через усе місто, як то робили чоловіки за часів середньовіччя.

— Добрий вечір. Купила в'язку ставриди...

— Ну, що ж,— бельочку я й нахилиюся під стіл, мовби шукаю фігуру.

Чи не наснилось? А та довга темно-брунатна спідниця?.. Я дивлюся на її голі коліна, тоді відводжу погляд. Очі погасли, в них уже нічого не лишилося — ні спогадів, ні хвилювання, дороге обличчя таке саме, як і дві години тому: ледь змарніле за день, з кількома тонкими паралельними рисками над бровами й павутинкою срібла в чорній косі — воно виблискує проти лампи. Взявши в нашій кімнаті якусь одежину, вона накидає її мені на плечі, тоді приносить ослінчик і тихенько вмощується поряд. Хіба ж підніметься рука тягати за коси вже посивілу жінку!..

— Отут мені найкраще,— ледь чутно шепоче вона, щільно притуляється до мене й нишкне.

Я теж припишк, але не можу й не хочу заспокоюватися, мені страшно, я не хочу вдруге блукати серед безмежних пісків у марних пошуках моря, яке дихає вогкістю, ворухить гривами дюн і квилить голодними чайками. Та чому я такий певний, що все те було сон? Хіба могла наснитись ота рипуча дорога під ногами, зовсім реальні люди, правдиві голоси й оті яскраві, цілком конкретні подробиці? Нехай це не дійсність — але що ж у такому разі?..

Наступного дня час плентається надзвичайно мляво. Та коли опів на сьому моя дружина, вбравшись у безрукаву білу кофту та купеньку спідничку, знову вирушає на звичний променад, я не спляю її і нічого не кажу. І не кидаюся за нею в сутінки та в її ще не пережиті сні.
